

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΛΕΥΚΑΔΟΣ

Δ.ρος ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΟΝΙΟΝ ΒΟΥΛΗΝ,

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 30 Ἀπριλίου 1862 Ε. Ε.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

ΤΩΝ ΚΚ. ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ, ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΚΑΙ ΦΩΚΑ

*Περὶ ἐπιχαρακτηρίσεως πάσης πρὸς
συνταγματικὴν μεταβρόμβυσιν προσπάθειας.*

*Ἐκδίδεται ἀνθορμητῶ συνδρομῇ διαφόρων Λευκαδίων
ἐν Κερκύρᾳ διαμερόντων.*

ΚΕΡΚΥΡΑ

Τυπογραφεῖον Η ΙΟΝΙΑ

Σπυρίδωνος καὶ Ἀρσενίου ἀδελφῶν Κάων

1862.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κ. Αομβάρδου.

«Ἡ 16'. Βουλή διακηρύττει, ὅτι πᾶσα περὶ μεταρρυθμί-
»σεως τοῦ Συντάγματος προσπάθεια, καθὸ προσπάθεια
»νέας μετὰ τῆς Προστασίας συνθηκολογίας, κηρύσσεται αὐ-
»τόχρημα ἐθνικὴ προδοσία».

Κ. Βαλαωρίτου.

«Ἡ Βουλή αὕτη συμμορφουμένη πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς
»ιά. διακηρύττει, ὅτι ἀποβάλλει οἰανδήποτε ἀρχὴν μεταρ-
»ρυθμίσεως τοῦ Πολιτεύματος, διότι θεωρεῖ πᾶσαν πρὸς τοῦ-
»το προσπάθειαν σφαγιάζουσαν τὸ ἐθνικὸν ζήτημα καὶ τελ-
»νουςαν νὰ συνάψῃ νέους δεσμούς μετὰ τῆς Προστασίας καὶ
»Ἐπτανήσου».

Κ. Φωκά, προκαταρκτικῇ.

«Ἡ Βουλή, θεωροῦσα μὲν ὡς ἀπαράδεκτον πᾶσαν περὶ
»Συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως ἀπόπειραν καὶ πᾶσαν ἐν
»γένει μετὰ τῆς προστασίας συνθηκολογίαν, κατέναντι τῆς
»ἐπιδιωκομένης ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἐπτανήσου,
»μὴ ὑπαρχούσης δὲ μηδεμιᾶς προτάσεως περὶ συνταγματι-
»κῆς μεταρρυθμίσεως, θεωρεῖ ὡς μὴ ἐχούσας ἀντικείμενον
»τὰς προκειμένας προτάσεις καὶ μεταβαίνει εἰς ἄλλα ἀντι-
»κείμενα τῆς ἡμεροταξίας».

Κ. Φωκά, δευτέρα.

«Ἡ Βουλή, καὶ τοι μηδεμιᾶς προτάσεως ὑπαρχούσης περὶ
»συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως, οὐχ ἥττον ἐκφράζουσα τὸ
»φρόνημά της, κηρύττει ἀπαράδεκτον πᾶσαν, εἴτε διὰ συν-
»ταγματικῆς μεταρρυθμίσεως, εἴτε ἄλλως πως συνθηκολό-
»γησιν μετὰ τῆς Προστασίας, κατέναντι τῆς ἐπιδιωκομένης
»ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἐπτανήσου».

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ**

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ Κ. Ι. ΜΑΡΙΝΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΟΝΙΟΝ ΒΟΥΛΗΝ

Κατὰ τὴν Συνεδρίασιν τῆς 30 Ἀπριλίου 1862.

Αἰσθανόμενος, Κύριοι Βουλευταί, τὸ καθήκον ἵνα λάβω τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ὑπὸ βούλευσιν σπουδαιοτάτου ἀντικειμένου, λυποῦμαι ὅτι προβαίνω εἰς ἀγόρευσιν ἐν ὥρᾳ λίαν βραδείᾳ, καθ' ἣν ἡ Βουλὴ ἐκ πολυώρου συνεδριάσεως τυγχάνει ἀπηνυδισμένη· ἀλλ' οὐχ ἤττον ἐλπίζω, ὅτι ὑμεῖς θέλετε εὐμενῶς δόσει προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους μου. Καὶ πρὸ πάντων κρίνω οὐχὶ μὲν ἀναγκαῖον, ἀλλὰ χρήσιμον νὰ κάμω μνείαν τῶν ἀρχῶν, ἃς κατὰ τὴν βουλευτικὴν μου πορείαν ἔχω ὡς ὀδηγούς. Εἶπον, οὐχὶ ἀναγκαῖον, διότι βεβαίως δὲν δύναμαι νὰ θεωρήσω ἑμαυτὸν ἐν τῇ ἀνάγκῃ ἵνα ἐκδώσω σήμερον βουλευτικὸν πρόγραμμα. Τὸ πρόγραμμά μου ὑπάρχει γνωστὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐνσαρκωμένον εἰς τὰ γεγονότα τοῦ δωδεκαετοῦς παρελθόντος μου, κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς βουλευτικῆς ἐντολῆς, ἣν ἐπὶ τρεῖς βουλευτικὰς περιόδους πρὸ τῆς ἐνεστώσης με περιέβαλεν ἡ πατρίς μου. Ἀλλὰ κρίνω χρήσιμον τὴν μνείαν τῶν ἀρχῶν μου, ὥπως κατανοηθῶσιν ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἔποψιν αἱ παρατηρήσεις, ἃς προτίθεμαι νὰ ὑποβάλω εἰς τὰς διασκέψεις σας.

Ἐννοεῖται οἷκοθεν ὅτι Ἕλληνας καὶ ἐγὼ, Ἐπτανήσιος καὶ Βουλευτὴς τοῦ Ἰονίου Λαοῦ, ἐθεώρησα αἰείποτε ὡς κυρίαν ἐντολήν μου τὴν ἐπιδιώξιν τῆς Ἐθνικῆς αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως· ὅτι θεωρῶ ὡς καθήκόν μου τὴν πρὸς τοῦτο ἐνέργειαν διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ περιστάσιν, ἣν ἐν συνειδήσει ἤθελον κρίνει πρόσφορον. Ἰπῆρξε, Κύριοι, χρόνος, καθ' ὃν μάλιστα ἐπετρέπετο ἡ ἔκφορσις τῆς

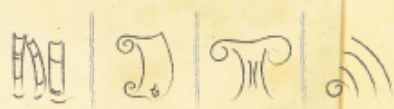

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ

Ἐθνικῆς εὐχῆς, ἡ δὲ πραγματοποίησις ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπώτατον σημεῖον ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ τότε δὴ μετὰ θάρρους ἐπεδιώκετο ἡ συνταγματικὴ μεταρρύθμισις, μηδὲνα γενῶσα δισταγμὸν, καθότι ἐθεωρεῖτο ὡς μηδόλως δυναμένη νὰ παρὰβλάψῃ τὸν Ἐθνικὸν σκοπὸν. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι γενομένης κατὰ τὴν Θ'. Βουλὴν προτάσεως, ὅπως αἰτηθῇ ῥιζικὴ μεταρρύθμισις τοῦ Συντάγματος, ἐδήλωσα τὴν συνδρομὴν μου. Ἀκούσας δὲ φίλον τινὰ καὶ συνάδελφον ἐκφράσαντα δισταγμὸν μήπως νέον Σύνταγμα παρὰβλάψῃ τὸν Ἐθνικὸν σκοπὸν, ἐπροθυμήθην ἀμέσως νὰ ἐκδηλώσω τὴν ἐννοίαν τῆς ὑπὲρ τῆς προτάσεως γνώμης μου· ὅτι δηλαδὴ ὑπὲρ τῆς συνταγματικῆς μεταρρύθμισεως γνωμοδοτῶν, ἐθεώρουν συνάμα ὡς τηρουμένην ἀκεραίαν τὴν ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως εὐχὴν.

Ἡ ἰδέα τῆς συνταγματικῆς μεταρρύθμισεως ἐφαίνετο ἀνεκτὴ κατὰ τὴν Θ'. Βουλὴν, τὴν Ι'. καὶ μέχρι τινὸς τῆς ΙΑ'. Κατ' ἐκεῖνο δὲ τὸ διάστημα πλείστα δείγματα ἐκ μέρους τῆς Προστασίας ἐνεφανίσθησαν, πρὸς ματαίωσιν τεινοντά τῶν ἐλευθεριῶν, αἵτινες εἶχον χορηγηθῇ κατὰ τὰ ἔτη 1848 καὶ 1849· πολλὰ ἀπόπειραι ἐγένοντο πρὸς ἐκμηδένισιν τῆς ἐλευθεροτυπίας καὶ τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς. Εἶναι γνωστὰ γεγονότα, πολλάκις ἐξιστορηθέντα καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ, περὶ ὧν καὶ ἐγὼ ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν ὠμίλησα· διὸ παραλείπω τὴν ἐπανάληψιν. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Κ. Γλάδστωνος, μετὰ ὥριμον καὶ εὐσυνείδητον μελέτην ἐπὶ τοῦ περὶ συνταγματικῆς μεταρρύθμισεως ζητήματος, δὲν ἐδυνήθην ἢ νὰ μορφώσω φρόνημα, ὅτι ἀπαράδεκτος ἀπέβαινε πᾶσα τοιαύτη. Τὸ φρόνημα τοῦτο παρεδέχθην, Κύριοι Βουλευταί, ἀφορῶν πρὸς τὸ Ἐθνικὸν μέλλον, ὑπὲρ οὗ φλέγεται παντὸς Ἰονίου ἡ καρδία· πρὸς τὰς διακηρύξεις τῆς ΙΑ'. Βουλῆς καὶ τὰς πολιτικὰς περιστάσεις· ἀφορῶν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς Διπλωματίας κείμενον Ἀνατολικὸν ζήτημα καὶ εἰς τὴν πρόσδοκωμένην καὶ ἄφρευκτον λύσιν του. Ἐνώπιον τῆς Ἐθνικῆς προσδοκίας καὶ τοιούτων περιστάσεων

ἔκρινα ὅτι ἡ παραδοχὴ νέου συνταγματικοῦ θεσμοῦ δὲν ἐπετρέπετο· ἐστοχάσθην ὅτι ἐδύνατο ν' ἀποβῇ αἷτιον προσκόμματος ἢ τοῦλάχιστον βραδύτητος πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ Ἐθνικοῦ σκοποῦ. Ἐφθασα δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο, οὐχὶ διότι πρεσβεύω ὅτι συνταγματικὴ μεταρρύθμισις ἢ νέος συνταγματικὸς θεσμὸς δύναται ἐν δικαίῳ νὰ ἐλαττώσῃ τὸ δικαίωμα Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τεθειμένου ὑπὸ ξένην Προστασίαν, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐλευθερωθείσης μητρὸς του· οὐχί· τὸ δικαίωμα τοῦτο, κατέναντι οἰουδὴποτε γεγονότος, διατηρεῖται ἀείποτε ἀπαραιμείων· ἀλλὰ τὸ φρόνημα ἐκεῖνο παρεδέχθην, διότι ἐν πράγματι ἐδύνατο τυχὸν ἐνώπιον τῆς διπλωματίας ὁ νέος θεσμὸς, μεταξὺ τῶν Ἰονίων καὶ τῆς Προστασίας συνομολογούμενος, νὰ παρέξῃ πρόφασιν ὅπως ἡ Προστασία παραταθῇ. Καὶ ναὶ μὲν ἤκουσα πολλάκις ἐπαναλαμβανομένην ἐνταῦθα τὴν θεωρίαν, ὅτι μεταρρύθμισις πρὸς βελτίωσιν τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν εἶναι πρόοδος· ὅτι μακρὰν τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ, προπαρασκευάζει τὸ Ἐθνικὸν μέλλον· ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ μεταρρύθμισις ἤθελε εἶσθαι πραγματικῶς τελεσφόρος βελτιώσεως, ἀφ' ἑτέρου, καί τοι μὴ ὦν διπλωμάτης, ἔχω ἱκανὸν νοῦν ὅπως ἐννοήσω ὅτι ἡ θεωρία ἐκεῖνη δὲν λύει τὴν κατὰ τὸ δοκοῦν μοι δυσκολίαν· δὲν σημαίνει, ὅτι δοθείσης τῆς περιστάσεως, ἵνα ἡ Διπλωματία ἐπιληφθῇ τοῦ Ἰονικοῦ ζητήματος, ἤθελε λείψει ἡ ἐνδεχομένη ἐκ τῆς μεταρρύθμισεως διπλωματικὴ πρόφασις, περὶ ἧς προεῖπον. Τέλος δὲ, ὦ συνάδελφοι, ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως ἐγχειρομένη ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας μου, καὶ ἰσχυρὸν ἐν ἐμοὶ δισταγμὸν ἐγείρουσα, ἐπιτακτικῶς μοι ἀπηγόρευε τὴν συναίνεσιν εἰς τὴν συνταγματικὴν μεταρρύθμισιν, ἐνώπιον τοῦ Ἐθνικοῦ μέλλοντος τῆς πατρίδος. Μοὶ ἀπηγόρευε, ναὶ, τὴν συνδρομὴν μου, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἂν ὑπετίθετο ὅτι ὑπὸ τὴν ξένην Προστασίαν ἡ μεταρρύθμισις ἤθελε παραγάγῃ ἀληθῆ καὶ πλήρη εὐημερίαν εἰς τὸν Ἰόνιον λαόν, μολοντοῦτο ὁ ἕνεκεν τοῦ μέλλοντος δισταγμὸς ὥφειλε νὰ ὑπερι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

σχύση ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Διότι, Κύριε, ἡ τύχη τῶν λαῶν δὲν ἐκμετρεῖται δι' ἡμερῶν καὶ δι' ἐτῶν, ἀλλὰ δι' αἰώνων. Καὶ δὴ προτιμότερον μία γενεὰ νὰ στερηθῇ εὐμερείας, παρ' ὅτι ἡ εὐμερία μιᾶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν τύχην τῶν μεταγενεστέρων.

Ἐπὶ τοιούτων διαλογισμῶν, ἔντιμοι Βουλευταὶ, ἐστηρίζετο τὸ ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Κ. Γλάδωνος φρόνημά μου. Ἐκ τούτου καὶ κατεψήφισα τὴν τότε περὶ μεταρρύθμισαν πρότασιν. Τὸ φρόνημα τοῦτο διέμεινεν ἐν ἔμοι ἀμετάβλητον διότι οὐ μόνον δὲν ἔλαβον μεταγενεστέρους λόγους, ὅπως τὸ μεταβάλω, ἀλλὰ καὶ νέα γεγονότα προσετέθησαν, τὸ αὐτὸ φρόνημά μου ἐνισχύοντα. Γνωστότατα εἶναι τὰ μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Κ. Γλάδωνος ἐν τῷ τριετῇ διαστήματι πολιτικὰ συμβάντα ἐν Εὐρώπῃ, ἅτινα βασιμῶς ἀνύψωσαν τὰς δικαίας προσδοκίας τῶν λαῶν. Ἐκ τῶν συμβάντων τούτων ἀρκοῦμαι ἀναφέρειν τὴν ὑπὲρ τῶν ἐθνικοτήτων κηρυχθεῖσαν ἀρχήν, ἥτις καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα προσέβη ὑπὲρ τινων λαῶν. Τῆς ἀρχῆς ταύτης, πέποιθα, ἡ ἀκαταμάχητος ἐπιβρόχη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὐδὲ νὰ μείνῃ ἀλλοτρία τῆς Ἑπτανήσου.

Ἀλλ' ἐνῶ τοιοῦτον εἶναι τὸ φρόνημά μου ὡς πρὸς τὴν συνταγματικὴν μεταρρύθμισιν, ἀφ' ἑτέρου ἀντιπρόσωπος ὢν λαοῦ περιστοιχιζομένου ἐκ πραγματικῶν ἀναγκῶν, ἔχω συνάμα ὡς κανόνα τῆς πορείας μου καὶ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ὅσον οἶόν τε βελτιώσεως τῆς καταστάσεώς του. Χρεωστῶ νὰ κατὰβάλω πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ὅσον ἔνεστιν ἀνακούφισιν αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐπικειμένων ἀναγκῶν του. Ταῦτα δὲ ἐν τῷ τῶν ὁρίων τῆς βουλευτικῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ἐξασκήσεως τῶν ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος συντάγματος δικαιωμάτων τῆς Βουλῆς· ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν νομοθετικῶν μέτρων, ἅτινα δὲν εἰσέρχονται εἰς τὸ στάδιον νέων συνταγματικῶν θεσμῶν. Λέγω δὲ μόνον ἐπιδιώξιν καὶ προσπάθειαν, διότι αὐταὶ καὶ μόναι παρ' ἐμοῦ ἐξαρτῶνται. Ἡ πραγματοποίησις ἐξήρτηται καὶ ἀπὸ ἄλλων στοιχείων. Ἄλλως τε δὲ πολυχρόνιος

πεῖρα μ' ἐδίδαξε πόσα καὶ ὅποια προσκόμματα ἐν τῇ νῦν πολιτικῇ τῆς Ἑπτανήσου καταστάσει παρεμβάλλονται εἰς τὸ λυσιτελεῖν τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀντιπροσώπου καὶ εἰς αὐτὴν προσέτι τὴν ἐνεργειάν του. Καὶ ἐπειδὴ εἶπον περὶ τῆς κατ' ἐμὲ βουλευτικῆς ἐντολῆς ὡς πρὸς τὰς ἐπαιγούσας ἀνάγκας, πολλάκις δὲ ἤκουσα γινόμενον λόγον περὶ πλειονότητος καὶ μειονότητος ἐν τῇ Βουλῇ, χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω, ὅτι νομίζω μὴ ὑφισταμένην τὴν διαστολὴν ταύτην ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνεργείας. Τῷ ὄντι πανταχόθεν τῆς Βουλῆς ἀκούω νὰ ἀναγγέλληται ὡς ἐπιδιωκομένη ἡ βελτιώσις τῆς καταστάσεως τοῦ λαοῦ. Τὸ δὲ γεγονὸς τῆς πανταχόθεν προσαγωγῆς νομοσχεδίων καὶ παντοίων προτάσεων ἐπιμαρτυρεῖ τοῦ σκοποῦ τὴν ταυτότητα. Ἄν δὲ διαφωνία ὑπάρχει, αὕτη ἀνάγεται εἰς τὰ καθέκαστα τῶν μέτρων καὶ εἰς τὴν παρ' ἑκάστων ἢ ἑκάστου ἐκλεγομένην πορείαν ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν ὑποθέσεων. Ἀλλ' οὔτε ὁ πρὸς βελτίωσιν σκοπὸς, οὔτε ἡ πρὸς τοῦτο ἐνεργεια ἀμφισβητεῖται.

Ἐνώπιον δὲ τῆς ταυτότητος τοῦ ὁμολογουμένου σκοποῦ, εἰς ἐμὲ, ὅστις βραδέως εἰσῆλθον εἰς τὴν Βουλὴν ταύτην καὶ ἀλλότριος εἶμαι τῶν διατρεζάντων πρότερον, ἐπιτρέπεται δικαίως ἵνα εἶπω, ὅτι εἶμαι αὐτοκέφαλος καὶ ἀνῆκω εἰς τὴν ἐμὴν συνείδησιν, οὐδόλως δὲ ὀφείλω ἵνα θεωρηθῶ ὡς ἀποκλειστικῶς καταταγμένος εἰς τὴν παρὰ τῶν μὲν ἢ τῶν δὲ διαγραφείσαν πορείαν· ὅτι, τέλος, ὀρισμένας ἔχων πρὸς πολὺ τὰς ἀρχὰς τῆς πορείας μου, συμφωνῶ μετὰ τῶν μὲν ἢ μετὰ τῶν δὲ, καθ' ὅσον τὰ προτεινόμενα μέτρα, ὅθεν δήποτε καὶ ἂν προέρχωνται, συνάδουσιν πρὸς τὰς ἀρχὰς μου. Καὶ λοιπὸν δὲν θεωροῦμαι οὐδὲ ὡς κεκλημένος ἵνα ἀπαντήσω πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ προαγορεύσαντος εἰπωθέντα περὶ πληθὺς νομοσχεδίων ἐκ τῆς μιᾶς μερίδος προταθέντων καὶ περὶ ὀλίγων ἐκ τῆς ἄλλης. Παρατηρῶ μόνον, ὅτι ὅταν προσφάτως ἔλαβον ἔδραν ἐν τῇ Βουλῇ, πολυάριθμα νομοσχέδια καὶ ἄλλαι προτάσεις ὑπῆρχον εἰσηγμένα. Καὶ λοιπὸν χωρὶς νὰ παραιτηθῶ τῆς ἰδέας ἵνα καὶ ἐγὼ προτείνω πᾶν ἄλλο μέτρον, ἄ

περ ἤθελον κρίνει ἐπωφελές, ἡνύχθην ἐντοσοῦτω, ὅπως τὰ ἔκτοτε ἐπὶ τῆς τραπέζης κείμενα δυνηθῶσι νὰ λάβωσι πέρας. Ἀλλὰ λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ τὸ ἐλπίσω.

Ἦκουσα, Κύριοι, πολὺν λόγον γενόμενον καὶ περὶ ἀνεφίκτου τῆς βελτιώσεως· ἀλλὰ κατ' ἐμὲ, τὸ θέμα τοῦτο δύναται μὲν νὰ παρέξῃ πρόσθετον λόγον ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἣν ἐξ ἐθνικοῦ αἰσθήματος ὀρμώμενοι καὶ ἐπὶ ἀδιαφιλονεικίῃ δικαιοῦματος ἐρεϊδόμενοι ἐπιζητοῦμεν· ἀλλὰ τὸ θέμα ἐκείνο δὲν ἐλαττώνει τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἰονίου Ἀντιπροσώπου ὡς πρὸς τὰς ἐπικείμενας ἀνάγκας. Δὲν ἀπαλλάττει αὐτὸν τοῦ καθήκοντος, ἵνα καὶ ἐν τῇ νῦν πολιτικῇ καταστάσει προσπαθῇ τὴν ὅσον οἶόν τε ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ, ἔστω καὶ ἐλαχίστην. Διότι, Κύριοι, τὸ στάδιον τῆς βελτιώσεως δύναται νὰ παρομοιωθῇ πρὸς γραμμὴν ἐκτεταμένην καὶ πολυάριθμα ἔχουσιν σημεία, ἐξ ὧν, φρονῶ, ὅτι ἂν ἐν τῇ ἐνεστώσῃ πολιτικῇ καταστάσει τῆς Ἑπτανήσου δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν βελτίωσιν κατὰ χίλια, κατὰ ἑκατὸν, κατὰ δέκα σημεία, δὲν πρέπει ὡς ἐκ τούτου νὰ παραλείψῃ τὴν ἀπόπειραν τῆς ἐπιτεύξεως καὶ κατὰ ἐν. Οὕτω δὲ ἂν καὶ αὕτη ἀποτύχη, ἡ εὐθύνη δὲν θέλει προσαφθῇ εἰς ἐμὲ ἀλλ' εἰς ὅντινα ἄλλον ἀνήκει.

Προθέσας ἤδη, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὸ περὶ Συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως φρόνημά μου, προβαίνω ἵνα ὁμιλήσω περὶ τῶν προκειμένων προτάσεων.

Καὶ πρὸ πάντων ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι, ὅταν ἤκουσα ἀγγελλομένην ὑπὸ τοῦ Κυρίου Λομβάρδου τὴν πρότασίν του, παρεκτὸς τῆς ἐντυπώσεως, ἣν μοι ἐπροξένησεν ὁ δι' αὐτῆς ἐκφερόμενος χαρακτηρισμὸς ἐθνικῆς προδοσίας, ὅστις ἀναγκαιῶς πίπτει ἀπὸ τῆς πράξεως εἰς τὸν πράττοντα, τοῦτέστιν εἰς τὸν μεταρρυθμιστὴν, — ὅταν ἤκουσα, λέγω, τὴν πρότασιν, καὶ τοι ὦν ἀλλότριος τοῦ ὑπὲρ τῶν μεταρρυθμίσεων φρονήματος, δὲν ἐδυνήθην ἢ νὰ ἐρωτήσω ἐμαυτὸν, — τίς ἡ ἀνάγκη τῆς προτάσεως. Κεκηρυγμένον, εἶπον, ὑπάρχει ἤδη, ὅτι ἡ Ἰόνιος Ἀντιπροσωπεία ἔχει ὡς κυρίαν ἐντολὴν

καὶ ὡς σημαίαν τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Ἑπτανησίων. Ἡ ΙΑ'. Βουλὴ καὶ τοῦτο διεκήρυξε διὰ τοῦ ἐπισημοτέρου τρόπου, καὶ τούτου ἐνεκεν ἀπεκήρυξε πᾶσαν συνταγματικὴν μεταρρύθμισιν. Ἡ ΙΒ'. διὰ τῆς ἀπαντήσεώς της πρὸς τὸν λόγον τοῦ Ἀρμοστοῦ ἀνύψωσε καὶ αὕτη τὴν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως σημαίαν. Ἀφ' ἑτέρου οὐδεμία πρότασις οὔτε ἐκ μέρους τῆς Προστασίας, οὔτε ἐκ μέρους τινὸς Βουλευτοῦ προσηνέχθη πρὸς ἀπόπειραν συνταγματικῆς μεταρρύθμισεως. Τίς ὅθεν ἡ βουλευτικὴ ἀνάγκη, ὅπως γενῇ πρότασις πρὸς νέαν ἀποκήρυξιν, καὶ πρότασις μάλιστα προσάπτουσα εἰς οἰονδήποτε τυχὸν φρονούντα ὑπὲρ τῆς μεταρρύθμισεως τὸν μῶμον τῆς ἐθνικῆς προδοσίας; Τοιαῦτα ἐν ἐμαυτῷ διελογίσθην. Εἶπον δὲ, τίς ἡ βουλευτικὴ ἀνάγκη τῆς προτάσεως, διότι φρονῶ, ὅτι κατὰ πᾶσαν περίστασιν αἱ βουλευτικαὶ ἀποφάσεις καὶ διακηρύξεις ὀφείλουν νὰ ἔχωσι τὴν ἀποχρώσαν αἰτίαν των, νὰ μὴ ἐλλείπωσι κατὰ τὴν ἀντικειμένην. Καὶ μὲν ἐν τῇ συζητήσει περὶ τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ὁ Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας ἔκαμε λόγον περὶ τῆς κατ' αὐτὸν ὀφελείας τῆς συνταγματικῆς μεταρρύθμισεως, ἀλλ' οἰονδήποτε εἶναι τὸ φρόνημα αὐτοῦ, οὐ μόνον, κατὰ τὸ δοκοῦν μοι, αἱ ἐκφράσεις τοῦ Γραμματέως δὲν ἐγένναν τὴν ἀνάγκην, ὅπως περὶ τούτου παρεμβληθῶσι προτάσεις καὶ ἐκτενὲς συζητήσεις, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὰς ἰδέας τοῦ Γραμματέως ἐδόθη ὑπεραρκούσα ἀπάντησις καὶ ἀντίκρουσις παρὰ τῶν ἀκολουθῶν ἀγορευσάντων ῥητόρων.

Ἀλλὰ προχθὲς ὡς λόγος τῆς προτάσεως ἐπηνέχθη καὶ τὸ ἐπίσημον τοῦ Κ. Λύττωνος πρὸς τὸν Κ. Γλάδστονα. Τοῦτο ἐπέστησε βεβαίως καὶ ἐμοῦ τὴν σπουδαίαν προσοχήν. Διότι διὰ τοῦ ἐπισήμου ἀναγγέλλονται ἐκ μέρους τῆς Προστασίας πολιτικὴ καὶ σκοπὸς ὅλως διόλου ἀπάδων πρὸς τὸν ἐθνικὸν πόθον καὶ τὰς προσπάθειάς τοῦ Ἰονίου Λαοῦ· πολιτικὴ ἀπάδουσα καὶ πρὸς τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν. Τοιαύτην πολιτικὴν τὸ ἐπίσημον ἐνδεικνύει ὡς ὁδηγὸν τοῦ περαιτέρω συστήματος τῆς Προστασίας ὡς πρὸς τὴν Ἑπτανήσον, καὶ ὡς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΛΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

σκοπὸν τῶν βελτιώσεων, ὡς φαίνεται προτιθεμένη δὴθεν ἵνα προαγάγῃ. Ἀλλὰ, καὶ ἐνταῦθα σύμφημι μετὰ τοῦ Βουλευτοῦ Κ. Παδοῦ, — ἀλλὰ ὁ Ἄγγλος διπλωμάτης λανθάνεται τὰ μέγιστα, ἀπατάται ἀπάτην μεγάλην, ἐὰν νομίζῃ ὅτι διὰ τῆς ἡπίου πολιτικῆς πρὸς τοὺς Ἑπτανήσιους, διὰ τῆς χορηγήσεως οἰασθήποτε εὐημερίας, ἂν καὶ πραγματικῇ αὕτῃ ἤθελεν ἀποβῆ, ὅπερ ἄδηλον, θέλει ποτὲ δυνηθῆ, ἵνα ἐξασθενίσῃ καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἵνα ἐξαλείψῃ ἀπὸ τῆς καρδίας τῶν Ἑπτανησίων τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα, τὸν πόθον καὶ τὴν ὁρμὴν πρὸς τὴν ἐθνικὴν τῶν ἀποκατάστασιν. Ἀπατάται, τὸ ἐπαναλέγω, ὁ Ἄγγλος πολιτικὸς ἀπάτην πρόδηλον· διότι κατέναντι τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος τὰ πάντα ἐξαφανίζονται ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς Ἑλλήνος. Τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα εἶναι ὑψηλόν, ἱερὸν, ἀνώτερον παντὸς ἄλλου καὶ ἀνεξάλειπτον εἰς πάντα λαόν. Εἶναι σπινθὴρ κείμενος παρὰ τῇ πυρίτιδι, ὃν καὶ τὸ ἐλάχιστον κέντημα ἀνάπτει καὶ ἡ πυρίτις μεταβάλλεται εἰς ἀναμμένην φλόγα, ἥτις διὰ μιᾶς καὶ τὰ μέγαλα καὶ τοὺς θησαυροὺς καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο ὕλικὸν στοιχείον, ἔστω καὶ εὐημερίας, ἀποτεφρόνει, καὶ τὸν Ἕλληνα σύρει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἐθνικῆς του ἀποκαταστάσεως, καίτοι ἐν τῇ μεταβολῇ ταύτῃ ὁ Ἕλλην ἤθελε βλέπει τὴν μεγίστην εὐημερίαν αἰφνης μετατρεπομένην εἰς ἄκραν πέναν. Μάτην ὅθεν ὁ διπλωμάτης προσδοκᾷ ἐκ τῆς νέας πολιτικῆς τῆς προστασίας ὡς πρὸς τὴν Ἑπτάνησον τὴν ἐπίτευξιν σκοποῦ ἀτελεσφορήτου. Μάτην παραγνωρίζει τὰ διδάγματα τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἰδιόζουσαν ὁρμὴν τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος τοῦ Ἑλλήνος. Ὅπως δὴποτε, τοιαύτη πολιτικὴ παρὰ παντὸς Ἑπτανησίου ἀποκηρύττεται· ἀπεκηρύχθη δὲ καὶ δι' ἐντόνων ἀγορεύσεων ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ. Ἀλλὰ προσθέτω, ὅτι ἂν ὡς Ἕλλην καὶ θερμὸς ζηλωτὴς τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως οὕτω φρονῶ καὶ τοιαῦτα ἐκδηλῶ κατέναντι τοῦ ἐπισήμου τοῦ Κ. Λύτωνος, ἀφ' ἐτέρου, ὡς βουλευτῆς, ἐξετάζων βουλευτικῶς τὸ ἀντικείμενον μετὰ τῆς ψυχρότητος, ἥτις προσήκει εἰς πολιτικὸν ἄνδρα, καίτοι ἐν τῇ μικρότητι τοῦ πολιτικοῦ σταδίου μας

μηδὲλως ἀντιποιοῦμενος πολιτικὴν βαρύτητα, ἐσυμπέρανα ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη, ἵνα πρὸς τοῦτο γενῇ πρότασις καὶ προκαλεσθῇ ἀπόφασις. Ἐσυμπέρανα οὕτω διὰ τοὺς λόγους, οὓς προηγουμένως ἐξέθηκα, καὶ τοὺς ὁποίους παρέχουσι τὰ γεγονότα, τὰ κεκηρυγμένα δόγματα τῆς Ἰονίου ἀντιπροσωπείας.

Ἐκ τοιούτων διασκέψεων ἐρμώμενος, ἐξ ὧν πέποιθα ὅτι ὁρμάται καὶ ὁ Ἐντιμὸς Βουλευτὴς Κ. Φωκᾶς, θεωρῶ τὴν πρότασιν αὐτοῦ ὡς δεδικοιοιογημένην καὶ συνάδουσαν πρὸς τὴν ὁρμὴν βουλευτικὴν πορείαν. Ἡ πρότασις αὕτη ἐκφράζει τὸν εἰς προκαταρκτικὴν πρότασιν ἀποχρῶντα λόγον κατέναντι τῶν γενομένων ὑπὸ τῶν Κ.ων Λομβάρδου καὶ Βαλαωρίτου· τοῦτέστι τὴν ἑλλειψιν προτάσεως περὶ συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἐχει δὲ ἐνταυτῷ καὶ τὸ πλεονέκτημα, ὅτι ἐμπεριέχει τὸ φρόνημα τῆς Βουλῆς περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου πάσης συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως, καθ' ὅσον αὕτη ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς συνθηκολογία ἐπάγουσα παράτασιν τῆς προστασίας. Ἡ πρότασις συνενώνει προσέτι τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ἐθνικοῦ σκοποῦ τοῦ Ἰονίου λαοῦ, καὶ τέλος τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιδιώξεως τοῦ σκοποῦ τούτου, δηλαδὴ τῆς ἐνεργείας ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς πρὸς ἐπίτευξιν. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἡ πρότασις τοῦ Κ. Φωκᾶ διατηρεῖ ἀφ' ἐνὸς τὴν οὐσίαν τῶν ἐτέρων δύο ὡς πρὸς τὴν ἀποκήρυξιν τῆς συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως, ἐνέχει δὲ ἀφ' ἐτέρου καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐν τῇ προκειμένη περιστάσει προσήκοντος βουλευτικοῦ βήματος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τύχη τῶν προτάσεων δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ προτείναντος, καὶ δυνατόν, μάλιστα δὲ πιθανώτερον νὰ μὴ γενῇ δεκτὴ ἡ τοῦ Κ. Φωκᾶ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πᾶς βουλευτῆς, καὶ τοι συμπεριζόμενος τὸ φρόνημα αὐτοῦ, θέλει εὐρεθῇ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἄλλων προτάσεων καὶ ἐν αὐτῷ δικαιούται, ὅπως, ἐνῶ ἡ Βουλὴ μέλει νὰ προβῇ εἰς τὴν διακήρυξιν, ἐκλέξῃ τὴν καταλληλοτέραν διατύπωσιν. Διότι, Κύριοι, οἱ διαφωνοῦντες ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς διακηρύξεως, δὲν διστάζουσιν ὅμως νὰ ἐκ-

δηλώσωσι τὴν οὐσιώδη ιδεάν της, ἣν, ὡς προείπον, καὶ ἐγὼ συμ-
μερίζωμαι. Ἐπομένως οὐδεμία δύναται νὰ προσφθῇ ἀντί-
φασις εἰς τὴν πορείαν τοῦ Κ. Φωκᾶ προσεγγόντος καὶ τὴν
προκαταρκτικὴν πρότασιν καὶ ἄλλην ὑποτροπολογοῦσαν τὴν
τοῦ Κ. Βαλαωρίτου. Ἄν δὲ ἡ ὑποτροπολογία προσήχθῃ
πρὶν ἢ ψηφισθῇ ἡ προκαταρκτικὴ, τοῦτο εἶναι συνέπεια τῆς
μὴ κανονικῆς πορείας τῆς συζητήσεως, καθ' ἣν, ἀντὶ νὰ προ-
ηγηθῇ ἡ ἐκπεραίωσις τῆς προκαταρκτικῆς, συζητοῦνται ὅλαι
ἀθρόως καὶ ἡ ψηφοφορία θέλει γενῇ ἐπ' αὐτῶν συγχρόνως.

Προβαίνω τώρα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τριῶν προτάσεων.
Καὶ κατὰ πρῶτον περὶ τῆς τοῦ Κ. Λομβάρδου. (*Αναγινώσκει
αὐτήν*).

Ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ θεωρῶ πρὸ πάντων βαρὺ πλημμέ-
λημα, τὴν ιδεάν τῆς ἐθνικῆς προδοσίας. Διὰ τῆς ιδέας
ταύτης προσβάλλεται ἡ αἰετοτε τεκμαίρομένη εἰλικρίνεια
τῆς συνειδήσεως ἐν τῷ φρονήματι. Δυνατὸν, Κύριοι, καὶ σύ-
νηθες τὸ νὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ καὶ ἀντίθεσις δοξασιῶν, ἀλλὰ
πᾶς ἕκαστος καὶ πολλῶ μᾶλλον ὁ Βουλευτὴς, καὶ τοὶ δι-
φωνῶν, χρεώσται νὰ σέβηται τὰς πεποιθήσεις τῶν ἄλλων,
τεκμαίρων ἐν αὐταῖς τὴν εἰλικρίνειαν. Εἰς ὅλα τὰ συνταγμα-
τικά Κράτη, εἰς ὅλας τὰς Βουλὰς ὑπάρχουσι κόμματα· ἀλλὰ
καὶ τοὶ διαφωνοῦντα ὡς πρὸς τὴν πορείαν καὶ τὰ μέσα, ἔ-
χουσιν ὅμως ὅλα τὰ κόμματα ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν,
τὴν εὐημερίαν τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους των. Πρὸς ταύ-
την, ἕκαστον φρονεῖ, ὅτι δύναται νὰ φθάσῃ δι' ἐνὸς μέσου,
ὅπερ τὸ ἄλλο κόμμα δὲν θεωρεῖ ὡς συντελεστικὸν εἰς τὸν
σκοπὸν καὶ δὴ προκρίνει ὁδὸν διάφορον. Ἀλλ' ἕκαστον κόμ-
μα χρεώσται νὰ σέβηται ὡς εἰλικρινῇ τὴν τοῦ ἄλλου πε-
ποίθησιν. Δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ λάθος ἐν τῇ δοξασίᾳ ἐνὸς κόμ-
ματος ἢ ἐνὸς πολιτικοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ τὸ πολιτικὸν λάθος
δὲν ἐλαττόνει τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ φρονήματος· δὲν σημαί-
νει ὅτι ἐν τῇ δοξασίᾳ ὑπάρχει δόλος. Διὰ τῆς προκειμένης
προτάσεως ὅμως προσάπτεται δόλος εἰς τὸ φρόνημα, διότι
ἀπὸ τῆς προδοσίας εἶναι ἀναποσπαστὸς ἡ ιδέα τοῦ δόλου.

Συνάδει ἄρα γε πρὸς τὸν εἰς τὰς πεποιθήσεις ὀφειλόμενον σε-
βασμὸν τοιαύτῃ μορφῇ; Εἶναι ἄρα γε βουλευτικὸν καὶ τοῦ
αἰδῶνος τῶν φώτων βῆμα ἀνταξίον ἢ διακήρυξις τῆς μορφῆς
ταύτης διὰ βουλευτικῆς ἀποφάσεως; Λίαν τρανὸν καὶ πρό-
δηλον εἶναι ἐν τῇ προκειμένῃ προτάσει τὸ ἀμάρτημα, καὶ
δὴ νομίζω πάντῃ περιττὸν νὰ εἰσέλθω εἰς ἐκτενεστέραν ἀνά-
πτυξιν περὶ τοῦ ἀτόπου, ὅπερ ἡ πρότασις παρέχει καὶ νὰ ἀ-
νατρέξω εἰς τὴν ἱστορίαν γεγονότων, τὰ ὅποια ἀνεθυμίζου-
σιν ὀδυνηρὰς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐποχὰς ἕνεκα τῆς παρα-
βιάσεως τῶν συνειδήσεων· ἐποχὰς, ὧν λίαν ἀφίστανται
αἱ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι ἐπικρατούσαι ἀρχαί.

Δυνατὸν ἂν αντιπαρατηρηθῇ, ὅτι ἡ πρότασις ἀφορᾷ εἰς τὴν
πράξιν καὶ οὐχὶ εἰς τὸν πράττοντα· ὅτι στιγματίζει τὴν ἀ-
πόπειραν τῆς συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ οὐχὶ τὸν
τυχὸν ἀποπειρώμενον. Ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ ἡ λεπτολογία αὕτη
δὲν δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τὴν οὐσίαν τῆς ιδέας, οὐδὲ νὰ προ-
λάβῃ τὴν ἀναγκαίαν ἀντανάκλασιν τῆς μορφῆς εἰς τὸ ἄτο-
μον. Καὶ βεβαίως, ἀφ' οὗ ἅπαξ ἡ ἀντιπροσωπεῖα ἐνὸς λαοῦ
κηρύξῃ δι' ἀποφάσεως ὡς ἐθνικὴν προδοσίαν τὴν ἀπό-
πειραν τῆς συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως, πάντες οἱ πολῖ-
ται καὶ ὁ ἐλάχιστος αὐτῶν θέλουσι δικαιοῦσθαι ἵνα κάμωσι
τὴν ἐφαρμογὴν, καὶ ἵνα προσάψωσι τὸν χαρακτῆρα προδότη
εἰς ὄντινα ἀνεδέχθη ἡ τυχὸν ἀναδεχθῇ φίλος τῆς συνταγ-
ματικῆς μεταρρυθμίσεως.

Δὲν δύναμαι, Κύριοι Βουλευταί, ἢ νὰ παρατηρήσω μετὰ
λύπης τὰ ἐξαγόμενα ταῦτα τῆς ὑπὸ βούλευσιν προτάσεως,
διότι ἔχω τὸ καθήκον ἵνα τὰ ἐνδείξω, ἅμα θεωρῶ αὐτὰ ὑ-
πάρχοντα, καὶ τοι, ὡς προεδήλωσα, τοῦ φρονήματός μου
ὕλως ἀντικειμένον εἰς τὸ φρόνημα τῶν μεταρρυθμιστῶν.

Ἀλλὰ παρεχτὸς τῆς προσβολῆς τῶν συνειδήσεων ἡ πρό-
τασις ἐνέχει καὶ τὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ φρονήματος, ἥτις
οὐχ ἥττον ὀφείλει νὰ ᾔται σεβαστὴ ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ. Ἡ ἐ-
λευθερία τοῦ φρονήματος, εἶναι ἐν τῶν μᾶλλον βα-
ρυτέρων δωρημάτων τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισ-

μοῦ εἶναι προσὸν ἀναπόσπαστον ἀπὸ πάσης πολιτισμένης κοινωνίας· εἶναι μία ἐκ τῶν ἱερῶν ἀρχῶν, αἵτινες λαμπρύνουσι τὸν ΙΘ' αἰῶνα. Καὶ ὅμως πρόκειται σήμερον, ἵνα ἐλευθέρᾳ Βουλῇ παραβιάσῃ πανδήμως ἀρχὴν ἐλευθερίας. Πρόκειται ἵνα ἡ IB' Ἰόνιος Βουλὴ ἐπισημοποιήσῃ τὴν προσβολὴν τοῦ φρονήματος καὶ λοιπὸν δεσμεύσῃ τὸ φρόνημα παρὰ τῷ Ἰονίῳ Λαῷ. Διότι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἀναπτύξεως, ὅπως πᾶς τις ἐννοήσῃ ὅτι, ἅμα κηρυχθείσης ὡς ἐθνικῆς προδοσίας πράξεώς τινος, οὐδεὶς θέλει τολμήσει πλεον οὐχὶ ν' ἀποπειραθῇ τὴν πράξιν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φρόνημά του, καίτοι κατὰ τὴν πεποιθήσιν του συμφέρον εἰς τὴν κοινωνίαν, ἂν καὶ ἄλλως προερχόμενον ἐκ πολιτικοῦ λάθους.

Οἰκτρά, ἀξιοθρήνητος ἡ κατάστασις τῆς κοινωνίας, ἐν ἣ τὰ τοιαῦτα ἤθελον ἐμφανισθῇ καὶ ἐξ ἔργου μάλιστα τῆς ἀντιπροσωπείας. Ναι μὲν πέποιθα, ὅτι σκοπὸς τοιοῦτος δὲν ὑπῆρξεν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ προτείναντος, ἀλλ' οὐχ ἤττον ἀληθές εἶναι ὅτι τοιαῦτα γεννῶνται ἐκ τῆς προτάσεως συνέπειαι.

Ἀφ' ἐτέρου ἡ δέσμευσις τοῦ φρονήματος, οὐχὶ μόνον ἀπάδει πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν βαρύτητα τοῦ αἰσθήματος τοῦ Ἰονίου Λαοῦ, καθότι ἂν ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ, ἤθελε σημαίνει, ὅτι ὑπάρχει δῆθεν φόβος μήπως ἡ ἐκδηλώσις τῆς μεταρρυθμιτικῆς ιδέας κλονίσῃ τὸν κεκρυγμένον κατ' αὐτῆς ἐθνικὸν λόγον.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ πλημμελήματα καὶ τὰ ἐξαγόμενα τῆς προτάσεως. Ἀλλ' ἐπακολουθεῖ καὶ ἄλλο, ὅπερ ἐξέφυγε τὴν ἐξυδερκίαν τοῦ Ἐντίμου Κ. Λομβάρδου. Ἐν τῇ προτάσει λέγεται, «καθὸ προσπάθεια νέας μετὰ τῆς Προστασίας *συνθηκολογίας*». Καὶ πῶς λοιπὸν; Ὑπάρχει ἄρα γε προηγουμένη τις συνθηκολογία μετὰ τοῦ Ἰονίου Λαοῦ καὶ τῆς Προστασίας, ἥτις νὰ παραβλάπτῃ τὸ ἔθνικόν ζήτημα; Ἡ ιδέα αὕτη ἐμπεριέχεται προφανῶς ἐν τῇ ἐκφράσει *νέας συνθηκολογίας*. Ἀλλ' εἶναι ιδέα ὅλως ἀνυπόστατος. Ἀπάδει πρὸς τὰ θέματα, ἅτινα ἐπανειλημμένως καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Βουλῆς διεκηρύχθησαν. Διότι καὶ ἡ συνθήκη τῶν Παρισίων θεωρεῖται

ὡς ἐπιβεβλημένη εἰς τὸν Ἰόνιον Λαόν, ὅστις δὲν ἦτον ἐν αὐτῇ συμβαλλόμενον μέρος, καὶ τὸ Σύνταγμα ἐπεβλήθη διὰ τῆς λόγῃ. Ἀπαράδεκτος, λοιπὸν, καταντᾷ πᾶσα περὶ προὑπαρχούσης συνθηκολογίας ιδέα, διότι, ὅπως συνθήκη τις θεωρηθῇ ὡς ὑποχρεωτικὴ, ἀπαιτεῖται καὶ πραγματικὴ ἐπέμβασις καὶ ἐλευθέρᾳ συναινέσει ἐκ μέρους τοῦ ἐνδιαφερομένου.

Ἄρα καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐκφράσεως ἐκείνης ἡ πρότασις ἐνέχει ἀμάρτημα, ὅπερ ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ υπερπηδήσῃ.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ λόγοι, δι' οὓς ἀντιτείνω εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Κ. Λομβάρδου. Μεταβαίνων δὲ ἵνα κάμω λόγον περὶ τῆς τοῦ Κ. Βαλαωρίτου, λυποῦμαι ἀναγκάζομενος ἵνα διαφωνήσω πρὸς τὸν Ἐντίμον συνάδελφόν μου, μεθ' οὗ μὲ συνδέουσιν εὐλικρινὴς φιλία καὶ πρὸ πολλοῦ ἡ ἁρμονία τῶν αἰσθημάτων ἐν τῷ βουλευτικῷ σταδίῳ· ἀλλὰ πέποιθα ὅτι ἡ ἁρμονία αὕτη δὲν θέλει ἐκασθεμισθῇ ὡς ἐκ τῆς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ διαφωνίας.

Παρατηρῶ ὅτι παρεκτὸς ἀνακριθείας τινὸς περὶ τὴν ἐκφρασιν, ἀνακριθείας, ἥτις ὀφείλει ἐκάστοτε ἵνα μὴ παρεισφρήνῃ εἰς βουλευτικὰ ἔγγραφα, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ τῆς ῥήσεως ἀποβάλλει, ἥτις ὑποθέτει πρότασιν συνταγματικῆς μεταρρυθμίσεως, ἐνῶ πρότασις δὲν ὑπάρχει, ἀφ' ἐτέρου φρονῶ, ὅτι ἐν Βουλευτικῇ ἀποφάσει ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκηται ὅσον ἐνεστὶν ἡ ἀπλότης, νὰ ἐμπεριέχωνται μόνον αἱ ιδέαι αἱ ἐκδηλοῦσαι τὰ κύρια καὶ οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ ἀντικειμένου, περὶ οὗ πρόκειται, καὶ νὰ μὴ παρεμβάινωσιν ἐκφράσεις ὑπερβολικαὶ ἢ ἐκφράσεις, τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη, καίτοι δύνανται νὰ ᾔναι ἀκριβεῖς. Νομίζω ὅτι πρὸς τοὺς κανόνας τούτους δὲν συνάδει ἡ σύνταξις τῆς προτάσεως. Ἐγὼ, κκ. Βουλευταί, τρέμω ἀπέναντι τῆς ιδέας τῆς σφαγιάσεως τοῦ ἔθνικοῦ ζητήματος. Φρονῶ ὅτι οὐδέποτε δύναται αὐτὸ νὰ σφαγιασθῇ, καθότι ὁσάδῃποτε γεγονότα παρεμβληθῶσι, δὲν δύνανται νὰ καταστρέψωσι τὸ ἐθνικὸν δικαίωμα, ὅπερ τηρεῖται ἀείποτε ἀκέραιον καὶ ἀπαράγραπτον κατέναντι οἰασδήποτε περιπετείας. Ἐπιτρέπεται

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

μὲν κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἐν τῇ θερμότητι τῆς συζητήσεως νὰ γενῇ χρῆσις τῆς ῥήσεως σφαγίας, ἀλλὰ δὲν θεωρῶ οὔτε ἀναγκαῖον, οὔτε συνετὸν τὸ νὰ ῥιφθῇ τοιαύτη τις ἔκφρασις ἐν μιᾷ διακηρύξει τῆς Βουλῆς. Παραπλήσια σκέψεις μοι παρουσιάζονται καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν νέους δεσμούς. Διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ τὴν ὑπαρξίν δεσμῶν μεταξὺ τοῦ Ἰονίου λαοῦ καὶ τῆς Προστασίας δυναμένων νὰ βλάψωσι τὸ ἐθνικὸν ζήτημα. Κατ' ἐμὲ τὰ στοιχεῖα, ἅτινα πρέπει νὰ ἐκφρασθῶσιν ἐν τῇ προκειμένῃ διακηρύξει, εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀνέφερον, ὁμιλῶν περὶ τῆς προτάσεως τοῦ Κ. Φωκᾶ, δηλαδή—τὸ ἀπαράδεκτον πάσης συνταγματικῆς μεταβρύθμισεως καὶ ἐν γένει παντὸς βήματος δυναμένου νὰ θεωρηθῇ ὡς συνθηκολογία κατέναντι τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως—ὁ κύριος οὗτος σκοπὸς τῆς Ἰονίου Ἀντιπροσωπείας—καὶ ἡ ἐπιδιώξις τοῦ σκοποῦ τούτου, ὅπως ἐνδειχθῇ ἡ ἐνέργεια, ἥτις πρὸς τοῦτο ὀφείλει νὰ γίνεται διὰ παντὸς νομίμου μέσου. Καὶ τὰ στοιχεῖα ταῦτα βλέπω ἀρκούντως ἐκπεφρασμένα ἐν τῇ προτάσει τοῦ Κ. Φωκᾶ. Αὐτὴ δὲ πρὸς τοὺτοις ἐκδηλοῖ καὶ τὴν πρὸς ἔκφρασιν τῶν δογμάτων τῆς Βουλῆς προθυμίαν, καίτοι μὴ ὑπαρχούσης προτάσεως.

Ἰδοὺ, Κύριοι Βουλευταί, οἱ λόγοι, δι' οὓς ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης κειμένων τριῶν προτάσεων προκρίνω τὴν τοῦ Κ. Φωκᾶ, ἐὰν μὴ γίνῃ δεκτὴ ἡ προκαταρκτικὴ, ἣν πρὸ πάσης ἄλλης ἐσύστησα. Ἐπὶ μιᾷ ἐκάστης ἐξέθηκα τοὺς λόγους μετὰ ἀπλότητος καὶ ἡρεμίας, προθέμενος, ἵνα ὅσον ἔνεστι διασαφίσω τὴν θέσιν τοῦ ζητήματος καὶ ἵνα ἀποφύγω τὴν ὀρμὴν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὃν τὸ αἶσθημα δύναται νὰ γεννήσῃ. Φρονῶ ὅτι αἱ πλημμέλειαι, ἃς ἐσημείωσα εἰς τὰς δύο πρώτας προτάσεις, εἶναι πραγματικαί, εἶναι ἄξια σπουδαίας προσοχῆς ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς. Εἰς αὐτὴν ἐναπόκειται, ἵνα ἀποφανθῇ. Εὐχομαι, ἵνα ἡ ἐκλογὴ ἀποβῇ ἡ ὀρθωτέρα καὶ ἡ μᾶλλον συμφέρουσα εἰς τὸν Ἰόνιον Λαόν. Ἐγὼ δὲ περαινῶ τὴν ἀγόρευσίν μου, οὐδὲν ἄλλο ἔχω νὰ προσθέσω εἰμὴ ἀπο-

τενόμενος εἰς τὸν πατριωτισμὸν σας, νὰ εὐχηθῶ, ὅπως καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἡ τῆς Βουλῆς ἀπόφασις ἀποβῇ ὁμόφωνος, καθὰ δι' ὁμοθυμίας ἐκηρύχθη παρὰ τῆς ἸΑ' Βουλῆς ἡ μόνη θέλησις τοῦ Ἰονίου Λαοῦ ὑπὲρ τῆς ἑθνικῆς αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως.

(Χειροκροτήσεις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀκούεται σημεῖόν τι ἀποδοκιμασίας, αἱ δὲ χειροκροτήσεις ἐξακολουθοῦσιν ἰσχυρότεραι, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ζητωκραυγαί.)

Τινὲς τῶν Βουλευτῶν ἀγανακτοῦντες διὰ τὴν ἀποδοκιμασίαν ἐγείρονται ἐκ τῆς ἑδρας τῶν, ὁ δὲ Πρόεδρος διακόπτει τὴν Συνεδρίασιν.

Παρελθούσης δὲ ἡμισείας ὥρας, ὁ Πρόεδρος ἐπανήλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ καθέξας τὴν ἑδραν του, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ ἀκροατήριον εἶπε·

Κατὰ προτροπὴν ἐντίμων Βουλευτῶν ἐπανήλθον εἰς τὴν ἑδραν μου, ὅπως ἀναγγείλω εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὅτι ἔνεκα τῶν ἀτοπημάτων, τὰ ὁποῖα πρὸ μικροῦ συνέβησαν, καὶ τὰ ὁποῖα δὲν δύναμαι ν' ἀποδώσω εἰς τὸ νοῆμον κοινὸν τῆς Κερκύρας, διότι οὐ μόνον δὲν ἤθελον ἐμποιεῖ τιμὴν εἰς αὐτὸ, ἀλλ' ἤθελον διαταράττει καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Βουλῆς καὶ ἀφαιρεῖ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Βουλευτοῦ, θέλω, ὅπως προληφθῶσιν εἰς τὸ ἐξῆς τὰ τοιαῦτα, λάβει μέτρα κατάλληλα πρὸς ἀνακάλυσιν εἰ δυνατόν τῶν ἀτακτησάντων, καὶ τοῦτο κατὰ συναίνεσιν καὶ τῆς Βουλῆς.

Ἡ Βουλὴ συναινεῖ.

Ὁ Κ. Μαρῖνος λαβὼν τὴν ἄδειαν λέγει. Ἐγὼ δὲν δύναμαι, Κύριε Πρόεδρε, νὰ ἐμποδίσω ἱμᾶς ἀπὸ οἰουδήποτε μέτρου κρίνῃτε ὑπαγορευόμενον ἱμῖν ὑπὸ τῶν καθηκόντων σας. Ὁφείλω δὲ νὰ δηλώσω, ὅτι τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲν ζητῶ οὐδὲν μέτρον πρὸς ἱκανοποίησίν μου, διότι περιφρονῶ τοιαῦτα ἀτοπήματα, οἷον τὸ πρὸ μικροῦ συμβάν. Ἐσυνήθισα νὰ περιφρονῶ τὰ κινήματα τῆς ῥαδιουργίας καὶ τῆς ἀγυρτείας, αἵτινες

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἐν τῇ πατρίδι μου ἐπετέθησαν αἰέποτε κατ' ἐμοῦ, ἔλαβαν δὲ παρ' αὐτῆς ἀποχρῶσαν διδασκαλίαν καὶ προσφάτως. Δὲν δύναμαι δὲ νὰ μὴ ἐκδηλώσω τὴν πεποίθησίν μου, ὅτι τὸ πρὸ μικροῦ φανὲν ἀτόπημα δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν λαὸν τῆς Κερκύρας, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβον αἰέποτε δείγματα συμπαθείας ὑπὲρ τὴν ἀξίαν μου, καθὼς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ στιγμή τοῦ ἀτοπήματος ἐκείνου. Διὸ εὐγνωμονῶ πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ νοήμονα λαὸν τῆς Κερκύρας.

(*Νέαι καὶ παρατεταμέναι χειροκροτήσεις.*)

Πηγὴ τοῦ ἐν μέσῳ τῶν γενικῶν πρὸς τὴν ἀγόρευ-
σιν ταύτην ἐπευφημιῶν ἀπροσδοκῆτοῦ σημείου ἀπο-
δοκιμασίας ἦσαν, ὡς πασίδηλον ἐγένετο, τὰ δόλια
χείλη ἀνθρωπαρίου τινός, γεννηθέντος μὲν ἐν Λευκά-
δι, γνωστοῦ δὲ ὡς ὄργάνου οὐχὶ πολιτικοῦ τινός κόμ-
ματος, ἀλλὰ συμμορίας τινῶν ἀτόμων ἐν ἐκείνῃ τῇ
Νήσῳ, ἀδιαλείπτως ραδιουργούντων κατὰ τοῦ ἐντί-
μου ἀνδρός καὶ ἀξίου Βουλευτοῦ Κ. Μαρίνου. Ἡ συμ-
μορία ἐπλήχθη καιρίως ἐκ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ ἐκλογῆς,
εἰς ἣν πρὸς τιμὴν τῆς ἰδίας Πατρίδος οἱ Λευκάδιοι ἐξ
αὐθορμήτου ζήλου καὶ μετὰ σπανίου ἐνθουσιασμοῦ ἐ-
προθυμοποιήθησαν· ἀλλ' οὐχ' ἤττον διατελεῖ μετερχο-
μένη, ὡς καὶ πρότερον, κατὰ τοῦ Πατριώτου τὸ βδε-
λυρὸν ἔργον τῆς συκοφαντίας. Ἐν δὲ τῶν ὀργάνων
τῆς κατήντησεν, ὡς εἴρηται, καὶ εἰς ἀπονενομένην
πρᾶξιν ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῇ Βουλῇ ἐγερωθεῖσα ἐκ τούτου ἄ-
κρα ἀγανάκτησις, καὶ τὰ ζωηρότερα ὑπὲρ τῆς ἀγο-
ρεύσεως δείγματα, δι' ὧν τὸ ἀμερόληπτον Κοινὸν
τῆς Κερκύρας αὐθωρεὶ καὶ αὐθορμήτως κατέπνιξε τὴν
ἀνάγωγον πρᾶξιν, καὶ ἡ ἐκτὸς τοῦ Βουλευτηρίου διὰ
γενικῆς φωνῆς μαρτυρία τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων κα-
τεδίκασαν δεόντως τὸ τόλμημα τοῦ πάθους, ἀπένειμον

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

δὲ πάνδημον πρὸς τὸν ῥήτορα ἱκανοποίησιν καὶ νέον
δείγμα παρέσχον ἥς αὐτὸς ἀπολαύει ὑπολήψεως καὶ
παρὰ τῇ Κερκυραϊκῇ κοινωνίᾳ.

Τούτων ἕνεκεν οἱ ἐκδίδοντες τὴν ἀγόρευσιν συμ-
πατριῶταί του ἐκπληροῦσιν εὐάρεστον καθήκον, ὁμο-
λογοῦντες διὰ τοῦ ὑποφαινομένου εὐγνωμοσύνην
πρὸς τοὺς ἀδελφούς των Κερκυραίους, καὶ μαρτυροῦν-
τες περὶ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος πάντων τῶν εἰλικρι-
νῶν Λευκαδίων.

Ἀλέξανδρος Σταματόπουλος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΛΣ2.Φ5.0007

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
Ι. ΚΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ**